

Hammaslääketiede – puuttuminen lähisuhdeväkivaltaan

Mitä minun tulee tietää?

Lähisuhdeväkivalta koskettaa monia ihmisiä.

Lasten laiminlyönti on yleinen, mutta usein huomiotta jäävä lähisuhdeväkivallan muoto ja merkittävä syy lasten terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiselle.

Hammaslääkärit ovat erityisessä asemassa uhrien tunnistamisessa: he tapaavat potilaansa säännöllisesti, usein yksin. Pään, kaulan ja suun alueen tutkiminen voi paljastaa varhaisia merkkejä mahdollisesta väkivallasta.

Tämä kortti sisältää tietoa tärkeistä tunnusmerkeistä ja menettelytavoista epäilyttävissä tapauksissa sekä ohjeita löydösten oikeudellisesti pätevään lääketieteelliseen dokumentointiin. Valokuvat ovat tärkeä osa dokumentointia. Potilaalta on pyydettävä suostumus, jonka hän voi myös perua.

Tärkeitä tunnusmerkkejä pään, kaulan ja suun alueella:

- ▶ **Kasvojen trauma:** Huomioi merkit mahdollisista aiemmista traumaista hampaissa tai kasvoissa, kuten parantuneet murtumat röntgenkuvissa, frenulumin repeämät, joilla ei ole ilmeistä syytä, murtuneet tai sijoiltaan menneet hampaat sekä paranemassa olevat vammat.
- ▶ **Hoitamattomat karieslesiot voivat olla merkki lasten hammashoidon laiminlyönnistä. Hälytysmerkkejä:**
 - Huomiota herättävä käyttäytyminen (esim. aggressiivisuus, passiivisuus)
 - Riittämätön hoito ja ravitsemus
 - Varhaislapsuuden karies maitohampaiston puhkeamisesta lähtien

Esimerkkejä keskustelun aloittamiseen:

- “Tunnetko olosi turvalliseksi kotona?”
- “Koska lähisuhdeväkivalta on valitettavasti niin yleistä yhteiskunnassamme, kysyn siitä kaikilta potilailtani.”
- “Voin antaa sinulle lisätietoja tukipalveluista.”

Neuvontaa ja apua ammattilaisille ja väkivaltaa kokeneille:

Väkivallan uhreiksi joutuneet naiset saavat apua ja neuvontaa ilmaiseksi kaikkialla Euroopassa. EU:n laajuinen päivystysnumero: 116 016 ja nollalinja.fi

Dent.DocCard®

Hammaslääketieteellinen dokumentointi
lähisuhdeväkivaltatapauksissa

- ▶ Dokumentoi kaikki huolellisesti, jotta tietoja voidaan käyttää tarvittaessa rikosprosessissa.
- ▶ Käytä aina vakiomuotoista dokumentointilomaketta.
- ▶ Pyydä tutkittavalta henkilöltä tai hänen huoltajaltaan suostumus ennen tutkimuksen suorittamista.

Hammaslääketieteellinen dokumentointi
lähisuhdeväkivaltatapauksissa

1. Perustiedot ja tutkimuksen yksityiskohdat

- **Potilastiedot:** Nimi, syntymäaika, osoite, puhelinnumero
- **Missä?** Tutkimuspaikka (esim. hammashoitolan tai hammaslääkäriaseman nimi ja osoite)
- **Milloin?** Tutkimuksen päivämäärä & kellonaika
- **Kuka?** Tutkimuksen tekijän nimi (sekä muut läsnäolevat henkilöt)

2. Tapahtuman/potilaan tiedot

Varmista rauhallinen ja häiriötön ympäristö keskustelua ja tutkimusta varten (ole potilaan kanssa kahden). Esitä avoimia, suoria kysymyksiä. Kunnioita myös potilaan toivetta olla antamasta tietoja. Kirjaa potilaan kertomus sanatarkasti:

- **Missä** (paikka), **milloin** (päivämäärä, kellonaika) ja **mitä** on tapahtunut?
- **Tekijä:** tuntematon/tuttu? lukumäärä? kuka/ketkä?
- Pituus ja paino
- Ulkoinen olemus: mielentila (kuvaile, älä tuomitse), muuta erityistä (esim. raskaus, vamma, sairaudet)
- Tieto siitä, onko keskusteltu potilaan kanssa lähisuhdeväkivallasta (kyllä/ei)

3. Suun ulkopuoliset löydökset

- **Kasvojen iho:** verenvuodot, haavat, hiertymät, puristusjäljet ja petekiat
- **Silmät, silmäluomet, sidekalvot ja silmämunat** (monokulaarinen hematooma, petekiat, silmälasihematooma, laajat verenvuodot ja näköhäiriöt/kaksoisnäkö)
- **Nenän turvotus** (nenäverenvuoto, nenän tukkoisuus)
- **Korvat**/korvan takana oleva alue (verihyytymä, kuulon heikkeneminen)
- **Kaula**
- **Huulet** (verenvuodot, repeämät, petekiat)
- **Kallon ja kasvojen murtumat** (esim. poskiluu tai leuka)

4. Suun sisäiset löydökset

- Hampaiden murtumat, sijoiltaanmenot ja proteesien halkeamat
- Ylä- tai alaleuan murtuma (esim. rahina tai sijoiltaanmeno)
- Suun ja nielun limakalvojen sekä kielen vammat (nielemisvaikeuksia)
- **Hammasstatus**

5. Lisähavainnot ja löydökset

Kirjaa kaikki näkyvät tai kuvaillut vammat suuontelon ulkopuolella, kuten hematoomat, haavat, turvotukset, puremajäljet, näköhäiriöt, ontuminen, huimaus ja pahoinvointi.

- **Missä?** Sijainti (erityisesti pään, kasvojen ja kaulan alue)
- **Mitä?** Vamman tyyppi (esim. hematooma tai haava)
- **Miten?** Koko, muoto, väri ja syvyys

